

DOING BUSINESS 2019

Doing Business je godišnji izveštaj Svetske banke koji daje ocenu i omogućava poredenje uslova poslovanja u 190 zemalja sveta. Doing Business ne uzima u obzir sve uslove poslovanja kao što su veličina tržišta, kvalitet obrazovanja ili platežna sposobnost, već se isključivo bavi kvalitetom regulatornog okruženja u 10 ključnih oblasti poslovanja.

Globalna konkurentnost Srbije

Prema izveštaju za 2019, Srbija zauzima 48. mesto u svetu po lakoći poslovanja. I pored pada od pet mesta u odnosu na prošlogodišnji plasman, Doing Business izveštaj nije konstatovao da su se uslovi za poslovanje u Srbiji pogoršali ni u jednoj od 10 posmatranih kategorija. U nekoliko oblasti, a naročito u pogledu dobijanja građevinskih dozvola, beležimo nešto bolje rezultate nego u prethodnom izveštaju. Ali ne dovoljno bolje da nas na rang listi ne pretekne pet zemalja koje su bile agilnije u sprovođenju reformi.

U odnosu na zemlje regiona, Srbija je ispred BiH (89. mesto), Albanije (63), Bugarske (59), Hrvatske (58), Mađarske (53), Rumunije (52), a od ove godine i Crne Gore (50); ispred Srbije su u regionu Slovenija (40) i Makedonija (11. mesto).

Ocena uslova poslovanja po oblastima

Br.	Oblast	DB 2018	DB 2019
1	Otpočinjanje poslovanja	32	40
2	Građevinske dozvole	10	11
3	Dobijanje priključka na struju	96	104
4	Upis prava svojine	57	55
5	Dobijanje kredita	55	60
6	Zaštita manjinskih akcionara	76	83
7	Plaćanje poreza	82	79
8	Prekogranična trgovina	23	23
9	Izvršenje	60	65
10	Stечај	48	49
	UKUPNO	43	48

Kao i prošle godine, Srbija je najkonkurentnija u pogledu izdavanja građevinskih dozvola gde držimo 11. poziciju u svetu. Trajanje postupka od ideje do upisa objekta u katastar ove godine je skraćeno sa 110 na 106 dana. Smanjeni su i administrativni troškovi pribavljanja građevinske dozvole za oko 5,5%, uz porast indeksa kontrole kvaliteta građenja (sa 13 na 14). I pored izvesnih unapređenja, Srbija je usled pojačane međunarodne konkurencije pala za jedno mesto.

U pogledu Prekogranične trgovine smo zadržali visoku 23. poziciju. Napredak u odnosu na prethodnu godinu beležimo u oblastima Plaćanja poreza (za tri mesta) i Upisa prava svojine (za dva mesta). Najlošiji rang, a time i najveći prostor za napredovanje, je u oblastima Dobijanja priključka na elektro-mrežu i Zaštite manjinskih akcionara.

Reformske aktivnosti u 2018.

Izmenama i dopunama **Zakona o privrednim društvima**, koje su u primeni od 1. oktobra 2018. godine, ukinuta je obavezna upotreba pečata za privredu. Kada tim Svetske banke registruje ovu izmenu i u praksi, to će značiti manji broj postupaka prilikom osnivanja privrednih subjekata i bolji rang. Istim zakonom omogućena je elektronska registracija jednočlanih privrednih društava, koju je potrebno proširiti i na višečlana društva kako bi po metodologiji Svetske banke bio evidentiran napredak.

Izmenama **Zakona o republičkim administrativnim taksama** povećana je predvidivost i smanjeni su troškovi pribavljanja upotrebne dozvole – taksa koja se ranije naplaćivala u procentualnom iznosu kao parafiskalni namet, sada se naplaćuje kao fiksni iznos. To znači da će investitori biti manje skloni da zbog visokih nameta izbegavaju pribavljanje upotrebne dozvole pa samim tim i upis u katastar.

U oblasti **priključenja na elektro-mrežu**, izmenama podzakonskih propisa proširena je obaveza elektronske razmene dokumenata između investitora, nadležnih organa i preduzeća, što bi trebalo da smanji potreban broj koraka sa pet na dva – prve statistike pokazuju da je tokom letnjih meseci 85% investitora u Beogradu dostavilo ugovor o priključenju elektronskim putem, pa ostaje da se ova dobra praksa zadrži i nadamo se evidentira.

Novi **Zakon o postupku upisa u katastar nepokretnosti i vodova** iz maja 2018, predvideo je uspostavljanje jedinstvene elektronske procedure (eŠalter) koja će olakšati građanima i privredi prometovanje nepokretnostima. Novi sistem koji će uvezati rad javnih beležnika, Poreske uprave, lokalnih poreskih administracija, javnih izvršitelja i katastra nepokretnosti, trebalo bi da omogući da se ceo postupak vezan za prenos prava na nepokretnostima, uključujući upis u katastar i podnošenje prijave za porez na prenos apsolutnih prava i porez na imovinu, obavlja na jednom mestu – kod javnog beležnika.

Nepriзнate reforme

U oblasti upisa prava svojine, tim Svetske banke još uvek nije konstatovao da privredni subjekti više nisu obavezni da dostavljaju potvrdu o registraciji iz Agencije za privredne registre. Dok to unapređenje ne bude priznato i broj procedura smanjen za jednu, privredi u Srbiji više znači činjenica da je ova mera zaživela u praksi.

U oblasti izvršenja ugovora, zvanična statistika pokazuje da prosečno trajanje izvršenja postupka manje vrednosti pred Privrednim sudom u Beogradu u 2016. i 2017. iznosi 215 dana (u 2017. godini samo 85 dana za predmete koji najpribližnije odgovaraju studiji slučaja koju tim Svetske banke koristi u analizi). To je značajno manje od 635 dana, koliko Doing Business navodi kao konstantu u poslednjih 12 izveštaja.

Budućnost je u digitalizaciji

Većina rezultata koje je Srbija postigla u prethodnih nekoliko godina na unapređenju uslova za poslovanje su rezultat primene digitalizacije administrativnih postupaka: uspostavljanje jedinstvenog elektronskog registra APR, elektronska objedinjena procedura za dobijanje građevinskih dozvola, objedinjena naplata poreza i doprinosa na zarade. Ovo je pristup unapređenju javne uprave u kojem svi dobijaju – privreda niže troškove i manje izgubljenog vremena na izvršavanju administrativnih obaveza, a javni sektor lakšu obradu zahteva i smanjenje prostora za korupciju. Zato Vlada Srbije, na putu ka većoj konkurentnosti, treba da omogući elektronski upis u katastar nepokretnosti i on line prijavu poreza na imovinu, sprovede digitalizaciju postupka pripreme i usvajanja prostornih i urbanističkih planova i reformiše parafiskalne namete kroz uvođenje elektronskog registra taksi i naknada.